

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Георги Коев Ботев, държавен служител в Академията на МВР, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (кризисен мениджмънт)”
за дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (стратегии и политики за сигурност)”

Тема на дисертационния труд: „Система за управление на рисковете в съвременния университет”

Автор на дисертационния труд: Юлиан Цветанов Джоков
Научен ръководител: проф. д.н. Димитър Йончев

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Дисертационният труд е посветен на **управлението на риска във висшите училища**, явяващ се много актуален и значим проблем за страната. Живеем във време на увеличаваща се заплаха от природни и предизвикани от човека рискови събития. Време, в което се налагат все по-високи стандарти за сигурност за отделния индивид, организации и обществото като цяло. Като всички организации, Висшите училища са изложени на редица външни и вътрешни рискове. Те застрашават хилядите обучаеми и служители, които се намират на територията на училищата, значителната им материална база, както и изпълнението на важната роля, която същите имат за развитието на обществото. Ето защо, значимостта на изследвания проблем (управлението на риска във висшите училища) е голяма.

Актуалността на изследването се обуславя и от необходимостта от усъвършенстване управлението на риска във висшите училища, като съществена дейност за гарантиране на тяхната устойчивост и основна за сигурността на същите.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Като се аргументира, че „само достатъчно сигурни в собствените си възможности за откриване и противодействие на вредни въздействия институционални единици (висши училища) биха довели до стабилна и осъвременяваща се българска система за висше образование”, дисертантът много умело определя основната цел на дисертационния труд - „**изграждане и апробиране** в реално съществуващ обект (в частната организация за висше образование – Нов български университет) на „**система за управление на риска**”, чрез която се постига интегрирано управление на риска”.

За постигане на целта на научното изследване дисертантът си поставя следните основни задачи:

- привличане на научни знания за изпълнение на задачите;
- разкриване на същността, съдържанието и особеностите на привлечените и собствените понятия на изследването;
- достигане до ново знание, съдържащо се в обобщеното разбиране за „система за управление на риска в университета”;
- представяне на управлението на риска на водещи в света университети;
- описание и оценка на състоянието на управлението на риска в нашите университети;

➤ изпълнение на предписанията за конструиране и апробиране на система за управление на риска в НБУ, чрез която се идентифицират основните рискове и се правят предложения за начините, по които те да бъдат управлявани.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд

В методологичен план, при решаването на тези задачи дисертантът основно прилага методите на системния подход, както и на анализ и синтез, благодарение на които успява да постигне поставената в изследването основна цел.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Резултатите от дисертационното изследване представляват оригинален принос в научното изследване в областта на управлението на риска във висшите училища в България. Дисертантът провежда задълбочено изследване на този проблем, демонстрира познаване на проблематиката в тази област и възможности да провежда самостоятелно научно изследване, да анализира получените резултати в хода на същото, както и да обосновава конкретни предложения за усъвършенстване на системата за управление на риска в НБУ.

Основните постижения в неговото изследване имат характер на научни и научно-приложни приноси и могат да се систематизират в следните насоки:

- формиран е понятиен апарат на изследването (понятията „система”, „организация”, „управление на риска”, „университет” и „система за управление на риска в университета”;
- изследвани са практики по управление на риска в първите 10 университета в света, определени от Академичния рейтинг на университетите в света по рейтинговата система на Института за висше образование към Шанхайския университет „Яо Тонг” - „Харвард”, „Бъркли”, „Станфорд”, „Масачусетски технологичен институт”, „Кеймбридж”, „Калифорнийски технологичен институт”, „Принстън”, „Колумбия”, „Чикаго” и „Оксфорд”;
- анализирана е външната и вътрешната среда на сигурност, в която функционира НБУ;
- развит е модел на разгърнатата система за управление на риска в НБУ, съобразена с неговата специфика.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

В автореферата на дисертационния труд са посочени три публикации по темата на същия:

1. Джоков, Ю. „Управление на риска за нуждите на висшите училища и националната сигурност”. Мениджмънт на сигурността и отбраната в променящата се среда за сигурност (сборник), изд. Военна академия „Г. С. Раковски”, С., 2013 (под печат).

2. Джоков, Ю. „Системата за управление на риска” като инструмент за сигурността на съвременния университет (Част 1), секция „Научни статии”, интернет сайт: <http://sigurnostta.com>.

3. Джоков, Ю. „Системата за управление на риска” като инструмент за сигурността на съвременния университет (Част 2), секция „Научни статии”, интернет сайт: <http://sigurnostta.com>.

Една от публикациите е направена в издание на висше училище, а останалите две – в интернет сайта <http://sigurnostta.com>, даващи възможност за широко разпространение на получените резултати от научното изследване. В същите са отразени основни научни приноси, получени в дисертационния труд.

6. Мнения, препоръки и бележки

Към дисертационния труд на Юлиан Джоков могат да бъдат направени следните критични бележки и препоръки:

6.1. Непълнота при описание

Непълно са посочени основните нормативни документи, върху които се основава управлението на риска в университетите в България. То не се налага само от изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор (както това е посочено на стр.11), а и от други нормативни документи, като например Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Закона за МВР, Закона за защита при бедствия, Наредба №5 от 1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, Наредба № Из-2377 от 15.09.2011 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите и др. Това е причина и на неправилно направените изводи на стр. 94 и стр.96, че в университетите в България липсва система за управление на риска и че «Нито един от центровете ни за висше образование, независимо от формата на собственост, не разполага със система за управление на риска», както и извод №8 на стр.99, че «държавните университети у нас по силата на закона са задължени да прилагат „управление на риска“, но това не се отнася до частните университети.”. В тази връзка, при формулирането на основната цел на дисертационния труд изразът «изграждане и апробиране на система за управление на риска в НБУ» следва да се замени с «усъвършенстване на системата за управление на риска в НБУ» поради факта, че такава система съществува (стр.12).

Не са посочени основните компоненти на Системата за управление на риска в университет (стр.83), а при формулирането на основните задачи за изграждане на същата (стр.104) е пропусната важната такава за изпълнение на изискванията за безопасност и сигурност, наложени от държавата, което е причина и за непълнота в направения на стр.166 извод, че „Рисковете за НБУ се определят според степента на застрашеност за постигане на основните цели на университета”.

Не е посочено как е определена оценката на рисковете пожар, наводнение и разрушения и ограничено са представени дейностите по управление на същите (стр.170 - 171).

Не са идентифицирани всички предизвикани от човека рискове, касаещи НБУ, като например убийство, грабеж, насилие над служители от университета, кибератаки, увреждане и/или унищожаване на оборудване и др. (стр.171 – 172).

6.2. Допуснатата редакционна неточност

Пета и шеста задача на дисертационния труд се припокриват (стр.14).

Наименованието на етапа от цикъла на управление на риска «анализ на риска» следва да бъде «анализ и оценка на риска» (стр.64 и стр.69).

Определението на термина «сигурност на организацията» не следва да обхваща само състояние, при което е налице задоволителен контрол над въздействията, а и висока степен на такъв контрол (стр.74).

Диапазонът на изменение на вероятността за осъществяване на риска е определена от 0 до 100%, а този диапазон е от 0 до 1 (стр.65 и стр.180).

Като редакционна неточност може да се оцени последователното използване на термините «загубите и щетите», които имат едно и също съдържание (стр.45 и стр.76), както и използваните термини «противопожарна безопасност», вместо «пожарна безопасност» (стр. 146), и «гръмоотводни съоръжения», вместо «мълниезащитни съоръжения» (стр.170).

7. Заключение

Дисертационният труд на **Юлиан Цветанов Джоков** е посветен на една много актуална и значима тема, каквато се явява Системата за управление на рисковете в съвременния университет. Резултатите от неговия труд представляват съществен принос в дейността по усъвършенстването на управлението на риска във висшите училища.

На дисертант **Юлиан Джоков** признавам научните и научно-приложните приноси, формулирани в оценявания от мен дисертационен труд.

Преценката на получените приноси ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди на дисертант **Юлиан Цветанов Джоков** образователната и научна степен „доктор” по научната специалност **„Организация и управление извън сферата на материалното производство (стратегии и политики за сигурност)”**.

01.10.2014 г.

Подпис: